

УДК 657

Королюк Тетяна

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя (Україна)

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПЕРВИННИХ ДОКУМЕНТІВ: НОВІ ВИКЛИКИ ТА ІННОВАЦІЙНІ РІШЕННЯ ДЛЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Korolyuk Tetyana

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil (Ukraine)

DIGITAL TRANSFORMATION OF PRIMARY DOCUMENTS: NEW CHALLENGES AND INNOVATIVE SOLUTIONS FOR ACCOUNTING

Цифрова трансформація первинних документів стала ключовим фактором еволюції бухгалтерського обліку в сучасних підприємствах. Перехід від паперових носіїв до електронних форм документування дозволяє значно підвищити ефективність та оперативність облікових процесів, а також забезпечити їхню відповідність вимогам цифрової економіки. У сучасних умовах підприємства дедалі частіше використовують спеціалізоване програмне забезпечення для автоматизації обробки первинних документів, що спрощує виконання рутинних завдань і знижує ризик людських помилок. Законодавча база України вже передбачає можливість створення та обігу первинних документів в електронному вигляді, за умови дотримання вимог відповідних нормативних актів [1]. Електронні первинні документи мають таку ж юридичну силу, як і паперові, за умови правильного оформлення та використання електронного підпису. Водночас, підприємства повинні бути готові виготовляти паперові копії таких документів на вимогу контролюючих органів чи контрагентів [2]. Одним із ключових напрямів цифрової трансформації первинних документів є впровадження електронних систем документообігу (ЕСД), які забезпечують повний цикл обробки документів від створення до архівування. ЕСД дозволяють автоматизувати маршрутизацію документів, контролювати терміни їх опрацювання та зменшувати час на погодження операцій. Завдяки інтеграції з обліковими системами, дані з первинних документів автоматично потрапляють у бухгалтерські реєстри, що знижує ймовірність помилок і дублювання інформації. Крім того, електронні системи підтримують стандарти обміну даними, що полегшує взаємодію між різними підрозділами підприємства та зовнішніми контрагентами. Важливою перевагою є можливість зберігання документів у цифровому архіві з високим рівнем захисту та швидким пошуком. Це сприяє не лише оперативності, а й підвищенню рівня контролю за дотриманням внутрішніх політик і нормативних вимог. Водночас, впровадження ЕСД вимагає значних інвестицій у інфраструктуру та навчання персоналу. Проте довгострокові вигоди у вигляді економії часу та ресурсів роблять цей крок виправданим для сучасних підприємств. Наступним важливим аспектом є використання технологій штучного інтелекту (ШІ) для обробки первинних документів. ШІ здатен розпізнавати текст, класифікувати документи, автоматично заповнювати облікові форми та виявляти аномалії у фінансових операціях. Це значно скорочує час ручної роботи та підвищує якість обробки даних. Крім того, аналітичні алгоритми можуть прогнозувати фінансові ризики та допомагати у прийнятті управлінських рішень на основі великих масивів інформації. Впровадження ШІ у бухгалтерський облік також сприяє підвищенню прозорості та відповідності стандартам аудиту. Однак для ефективного використання таких технологій необхідна якісна підготовка даних і постійний моніторинг алгоритмів. Важливо також враховувати етичні аспекти застосування ШІ, зокрема захист персональних даних і уникнення дискримінації. Тому цифрова трансформація повинна супроводжуватися розробкою відповідних політик і процедур. Використання блокчейн-технологій у сфері бухгалтерського обліку відкриває нові горизонти для забезпечення безпеки та

незмінності первинних документів. Блокчейн дозволяє створювати розподілені реєстри, де кожна транзакція фіксується у вигляді незмінного запису, що унеможливорює фальсифікації. Це особливо важливо для підприємств, які працюють у сферах з високими вимогами до прозорості та відповідальності. Крім того, блокчейн може автоматизувати процеси підтвердження автентичності документів та спрощувати аудит. Водночас впровадження цієї технології вимагає адаптації нормативної бази та розвитку технічної інфраструктури. Підприємствам слід ретельно оцінювати вигоди та ризики, а також формувати компетенції для роботи з блокчейн-рішеннями. Незважаючи на це, перспективи використання блокчейну у обліку уже демонструють позитивні результати у світовій практиці. Одним із викликів цифрової трансформації є забезпечення кібербезпеки первинних документів та облікових систем. Зростання кількості кібератак, шкідливого програмного забезпечення та випадків несанкціонованого доступу вимагає комплексного підходу до захисту інформації. Підприємства повинні впроваджувати багаторівневі системи безпеки, включаючи шифрування даних, двофакторну аутентифікацію, регулярне оновлення програмного забезпечення та навчання персоналу. Особливу увагу слід приділяти захисту персональних даних відповідно до вимог законодавства. Крім технічних заходів, важливим є формування культури інформаційної безпеки серед співробітників. Відсутність належного захисту може призвести до фінансових втрат, репутаційних ризиків та юридичних санкцій. Тому кібербезпека є невід'ємною складовою цифрової трансформації бухгалтерського обліку. Постійний моніторинг і адаптація заходів безпеки допоможуть мінімізувати потенційні загрози. Не менш важливою є інтеграція цифрових рішень у систему управління підприємством загалом. Цифрові первинні документи повинні бути частиною єдиної інформаційної екосистеми, яка об'єднує фінанси, логістику, управління персоналом та інші бізнес-процеси. Це дозволяє отримувати цілісну картину діяльності підприємства, підвищувати оперативність прийняття рішень і оптимізувати ресурси. Інтеграція також сприяє зниженню дублювання даних і помилок, що виникають при ручному введенні інформації в різні системи. Важливою умовою є стандартизація форматів даних та забезпечення сумісності програмних продуктів. Для цього підприємства часто використовують API та інші технології інтеграції. Такий підхід підвищує гнучкість бізнесу і дозволяє швидко адаптуватися до змін ринку. В результаті цифрова трансформація первинних документів стає частиною загальної цифрової стратегії підприємства. Не можна ігнорувати соціальний аспект цифровізації бухгалтерського обліку, зокрема вплив на персонал. Перехід до електронних систем вимагає від працівників нових навичок та постійного професійного розвитку. Це створює потребу у навчальних програмах, тренінгах і підтримці змін у корпоративній культурі. Водночас автоматизація рутинних процесів звільняє час для аналітичної роботи, що підвищує мотивацію та професійне зростання бухгалтерів. Важливо забезпечити прозору комунікацію та залучення працівників до процесу впровадження нових технологій. Підприємства, які інвестують у розвиток цифрової компетентності персоналу, отримують конкурентні переваги. Таким чином, цифрова трансформація є не лише технічним, а й соціальним викликом. Успішна адаптація залежить від комплексного підходу до управління змінами.

Список використаних джерел: 1. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 12.05.2025); 2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 12.05.2025).